Türk Edebiyatı
İSİMLER SÖZLÜĞÜ

TÜRK EDEBİYATI İSİMLER SÖZLÜĞÜ

4. CİLT

AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ

CamScanner ile tarandı

Türk Edebiyatı

İSİMLER SÖZLÜĞÜ

www.teis.yesevi.edu.tr

CamScanner ile tarandı

Ansiklopedi Dizisi

YAYIN NO: 01

TÜRK EDEBİYATI İSİMLER SÖZLÜĞÜ

Destekleyici Kurumlar

Ahmet Yesevi Üniversitesi - T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Proje Yürütücüsü

Prof. Dr. Mustafa İsen

Yayın Koordinatörleri

Emine Sıdıka Toptaş

Harun Sarıgül

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü - Ankara: Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, 2022

568 s. ; 19x27,5 cm. – (Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi. Ansiklopedi dizisi; yayın no: 01)

ISBN: 978-9944-237-88-8 (Takım)
ISBN: 978-9944-237-92-5 (4. Cilt)

© Ahmet Yesevi Üniversitesi
Mütevelli Heyet Başkanlığı

Aşağı Öveçler Mah. 1314. Cad. No: 19 06460 Çankaya /ANKARA
Tel: (0 312) 216 06 00 - (0 312) 216 06 01 • Faks: (0312) 223 34 29
www.ayu.edu.tr • yayinlar@yesevi.edu.tr

Kitapta ifade edilen fikir ve görüşler sadece yazarlarına ait olup,
Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı ile
Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşlerini yansıtmazlar.

Tasarım Baskı

SFN Televizyon Tanıtım Tasarım Yayıncılık Ltd. Şti.
Tel: 0312 472 37 73-74
sfn@sfn.com.tr • www.sfn.com.tr

✔ Sınırlı Sayıda: 120 adet basılmıştır.

CamScanner ile tarandı

TÜRK EDEBİYATI

İSİMLER SÖZLÜĞÜ

— 4. CİLT —

CamScanner ile tarandı

TÜRK EDEBİYATI İSİMLER SÖZLÜĞÜ I

(Başlangıçtan 20. Yüzyıla)

PROJE EKİBİ

PROJE YÜRÜTÜCÜLERİ

Prof. Dr. Mustafa İsen (Başkan)
Prof. Dr. Osman Horata
Prof. Dr. M. Öcal Oğuz
Prof. Dr. Mehmet Arslan (ö. 2019)
Prof. Dr. Filiz Kılıç
Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak

EDİTÖRLER

YAZILI EDEBİYAT / DİVAN EDEBİYATI

Başlangıç-15. Yüzyıl

Prof. Dr. Fatma Sabiha Kutlar Oğuz
Doç. Dr. Sibel Üst
Doç. Dr. Mehmet Gürbüz

16. Yüzyıl

Prof. Dr. Mustafa İsen
Prof. Dr. Filiz Kılıç
Prof. Dr. Tuncay Bülbül
Prof. Dr. Tuba Durmuş

17. Yüzyıl

Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak
Prof. Dr. Atabey Kılıç
Prof. Dr. Ayşe Yıldız

18. Yüzyıl

Prof. Dr. Osman Horata
Prof. Dr. M. Fatih Köksal

19. Yüzyıl

Prof. Dr. Mehmet Arslan (ö. 2019)
Prof. Dr. Mehtap Erdoğan

ÂŞIK VE TEKKE EDEBİYATI

Başlangıç-16. Yüzyıl

Prof. Dr. Öcal Oğuz
Dr. Tuba Saltık Özkan

17. Yüzyıl

Prof. Dr. Metin Ekici
Doç. Dr. Selcan Gürçayır Teke

18. Yüzyıl

Prof. Dr. Ali Berat Alptekin (ö. 2019)
Dr. Hilal Erdoğan Aksu

19. Yüzyıl

Prof. Dr. Ali Yakıcı
Dr. Öğr. Üyesi Emine Çakır

CamScanner ile tarandı

TÜRK EDEBİYATI İSİMLER SÖZLÜĞÜ II

(20. Yüzyıldan Günümüze: 1860-1985)

PROJE EKİBİ

PROJE YÜRÜTÜCÜLERİ

Prof. Dr. Mustafa İsen (Başkan)
Prof. Dr. Yakup Çelik (Başkan Yardımcısı)
Prof. Dr. M. Öcal Oğuz
Prof. Dr. Fazıl Gökçek
Prof. Dr. Gonca Gökalp Alpaslan
Prof. Dr. Mustafa Kurt
Prof. Dr. Osman Horata (Danışman)
Prof. Dr. Tuba Durmuş (Danışman)

EDİTÖRLER

ÂŞIK VE TEKKE EDEBİYATI

Prof. Dr. M. Öcal Oğuz
Prof. Dr. Metin Ekici
Prof. Dr. Ali Yakıcı
Prof. Dr. Ali Duymaz
Prof. Dr. Dilaver Düzgün
Prof. Dr. Esma Şimşek
Prof. Dr. Fatma Ahsen Turan
Prof. Dr. Abdulkadir Emeksiz
Prof. Dr. Ali Berat Alptekin
Prof. Dr. Hamiye Duran
Doç. Dr. Evrim Ölçer Özünel
Dr. Öğr. Üyesi Doğan Kaya
Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Özay
Dr. Öğr. Üyesi Emine Çakır
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Erman Aral
Dr. Gözde Tekin
Dr. Hilal Erdoğan Aksu

1800-1900

Prof. Dr. Fazıl Gökçek
Doç. Dr. Şerife Çağın
Doç. Dr. Özlem Nemutlu
Dr. Öğr. Üyesi Halef Nas
Dr. Öğr. Üyesi Emine Tuğcu

1901-1930

Prof. Dr. Yakup Çelik
Prof. Dr. Nihayet Arslan
Dr. Öğr. Üyesi Çilem Tercüman
Araş. Gör. Esengül Sağlam Can

1931-1960

Prof. Dr. Yakup Çelik
Prof. Dr. Salim Çonoğlu
Prof. Dr. Gonca Gökalp Alpaslan
Doç. Dr. Soner Akpınar
Dr. Öğr. Üyesi Koray Üstün
Dr. Öğr. Üyesi Nurtaç Ergün Atbaşı

1961-1985

Prof. Dr. Baki Asiltürk
Prof. Dr. Mustafa Kurt
Dr. Öğr. Üyesi Beyhan Uygun Aytemiz
Dr. Öğr. Üyesi Bahanur Garan Gökşen
Dr. Öğr. Üyesi Dinçer Apaydın

BALKAN YAZAR VE ŞAİRLERİ

Prof. Dr. Mustafa İsen
Prof. Dr. Tuba Durmuş

TÜRK DÜNYASI

Prof. Dr. Orhan Söylemez
Doç. Dr. Samet Azap

ÇOCUK EDEBİYATI

Dr. Öğr. Üyesi Tacettin Şimşek
Saadet Çetin

POLİSİYE - BİLİM KURGU

Prof. Dr. Seval Şahin Gümüş
Doç. Dr. Didem Ardalı Büyükarman
Dr. Banu Öztürk

TEKNİK EDİTÖR

Emine Sıdıka Toptaş

YAZILIM

Şevket Çalışkan & Hidayet Tütüncü

CamScanner ile tarandı

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1977). "Süleyman Celâleddin". C. II. İstanbul. Dergah Yay. 27.

Mehmet Arslan

CELAL

Şemseddin Elioğlu

(d. 1916 / ö. 1943)

âşık

(Âşık / 20. Yüzyıl / Azeri)

1916 yılında Zakatala'nın Tala köyünde doğdu. Hayatı hakkında detaylı bilgi bulunmayan Şemseddin Elioğlu'nun 1941 yılında II. Dünya Savaşına katıldığı ve 1943 yılında cephede vefat ettiği bilinmektedir. Gençlik yıllarında Âşık Dibro'nun öğrencisi olan Şemseddin Elioğlu saz çalıp söylemenin yanı sıra ney, tambur ve zurna çalmakta da ustaydı. Şiirlerini Celal mahlası ile yazdığı ve iyi derece Arapça konuşabildiği bilinmektedir (Namazov 2004: 388-389; İsmayılov 2005: 536)

Koşma, geraylı ve tecnis türlerinde örnekler vermiştir. Koşma türünde yazdığı "Dönmüşem" adlı şiirinde cephede yaşanan sıkıntılardan ve vatana olan özleminden bahsetmektedir. Geraylı türünde yazdığı "Samovar" ve tecnis türünde yazdığı "Elə Mən" adlı şiirlerinde iç dünyasını ve karşılıksız aşkı lirik bir dille ifade etmiştir (İsmayılov 2005: 428-429). Şiirlerinde genel olarak yaşadığı dönemin zorluklarından, vatan özleminden ve kendi iç dünyasından izler görülmektedir. Şemseddin Elioğlu'ndan çok sayıda el yazması kalmış ancak bunlar korunamamıştır (Namazov 2004: 388-389).

Kaynakça

İsmayilov, Hüseyn (Ed.) (2005). *Azərbaycan Folkloru Antologiyası: Şəki, Qəbələ, Oğuz, Qax, Zaqatala, Balakən Folkloru*. C. XIII. Bakü: Səda Näşriyyatı.

Namazov, Qara (2004). *Aşıqlar (Biografik Məlumat Kitabı)*. C. I. Bakü: Səda Nəşriyyatı.

Esra Yavuz

CELÂL

Yanyalı-zâde Mahmûd Celâleddîn

(d. 1293/1876 - ö. 1313/1895)

divan şairi

(Divan/Yazılı Edebiyat / 19. Yüzyıl / Anadolu-Osmanlı-Türkiye)

Asıl adı Mahmûd Celâleddîn'dir. Şiirlerinde Celâl mahlasını kullandı. Yanyalı-zâde sanıyla tanınmaktadır. 1876'da İzmir'de doğdu. İzmir vilayeti Mektûbî Kalemi kâtiplerindendi. Genç yaşta, henüz 19 yaşındayken İzmir'de veremden vefat etti. Yazdığı şiirleri ağabeyi Ali Nazmî toplayıp kendi yazdığı bir mukaddime ile bastırdı.

Celâleddin'in tek eseri ağabeyi Ali Nazmî'nin kendi yazdığı bir mukaddimeyle 1314/1896 yılında İzmir'de bastırdığı *Müntahabât-ı Mecâniyü'l-Edeb fî Hadâ'iki'l-Arab* adlı eserdir. Bu küçük risalede Celâleddin'in tercümeleri ve şiirleri yer almaktadır.

Celâleddin Efendi edip, şair, musikişinas, ressam ve çok güzel sese sahip bir kişiydi. Yağlı ve sulu boya tarzında yaptığı resimleri bazı ekabir konaklarını süslemekteydi. Kardeşi Ali Nazmî'nin ifadesine göre bir aşr-ı şerif okuduğu zaman dinleyenlerin ağlamaması mümkün değildi. Genç yaşına rağmen çok yetenekli bir şairdi. Elde bulunan şiirleri ile ağabeyi ve çevresinin verdiği bilgiler eğer yaşasaydı Celâl'in çok büyük bir şair olacağını göstermektedir.

Eserlerinden Örnekler

Gazel

İşte teşrîf-i çemenzâr eyleyip ol gül-izâr
Olsun âgûşum bugün cânânıma cây-ı karâr
Gel gel Allâh aşkına şâd eyle ben bî-çâreyi
Ben senin hasret-keş-i dîdârınım ey şîvekâr
Şevke gelsin çağlasın cûş u hurûş etsin bugün
Vakt-i hasretde benimle ağlayan şu cûy-bâr
Neyleyim âyîne-i billûru cânânım bana
Sîne-i tâbânını arz eyliyor âyîne-vâr
Bâde-i gülgûna tercîh eylerim ben leblerin
Câma minnet eylemem oldukça âgûşumda yâr
Sad-hezârân nağme yapsan dinlemem bülbül seni
Nağme-perdâz olmada sînemde şimdi bir nigâr
Kâmım aldım ben felekden çok şükür Hakk'a Celâl
Bir gün olsun meşrebimce esdi artık rûzgâr
(İnal 1988: 206).

Kaynakça

Ergun, Sadeddin Nüzhet (yty.). *Türk Şairleri*. C. II. İstanbul.

İnal, İbnü'l-Emin Mahmud Kemal (1988). *Son Asır Türk Şairleri*. C. I. İstanbul: Dergah Yay.

Kurnaz, Cemal ve Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *Mehmed Nail Tuman, Tuhfe-i Nâ'ilî-Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. C. I. Ankara: Bizim Büro Yay.

Mehmet Arslan

CamScanner ile tarandı